

Erkeklik ve manipülasyon

Beraber yaşamayı imkânsızlaştıran: Yeni(den) erkeklik

Ruşen Seydaoğlu

Hegemonik erkekliğin şiddet üretim biçimleri ve alanları

Kibriye Evren

Kadın emeğini örgütlemenin koşulları

Saliha Zorlu

Siyasette 'erkeklik' bariyeri

Beritan Canözer - Çağlar Demirel ile röportaj

Kadına yönelik şiddeti sona erdirmenin 10 yolu

UN Women- Çeviri

Jin
66. SAYI

İÇİNDEKİLER

- 1** Beraber yaşamayı imkânsızlaştıran: Yeni(den) erkeklik
Ruşen Seydaoğlu
- 6** Hegemonik erkekliğin şiddet üretim biçimleri ve alanları
Kibriye Evren
- 10** Kadın emeğini örgütlemenin koşulları
Saliha Zorlu
- 14** Siyasette “erkeklik” bariyeri
Beritan Canözer
- 20** Kadına yönelik şiddeti sona erdirmenin 10 yolu
UN Woman (Çeviri)

Berber yaşamayı imkânsızlaştıran: Yeni(den) erkeklik

Ruşen Seydaoğlu-1 Haziran 2024

Kadın kazanımlarının ve kurumsallaşmalarının mayasıyla oynamaya kalkarlar. İlk hamleleri eşyaşamın siyasi temsili olan kadın belediye eşbaşkanlarından nikahlarını kıymalarını istemek olur. Ya da siyasi temsillerden bu kıyımın şahidi olmalarını... Milliyetçiliğin, cinsiyetçiliğin ailesine karşı savaş açtığı, mevcut aileleri demokratik ailelere dönüştürmek için çırpındığı o yerde seni bir anda egemenin temsili haline getirmeye çalışır

İnsanların bir arada kalma, dayanışma ve yaşamı beraber sürdürme eğiliminin doğurduğu icatlar şahanedir. İnançların, kültürlerin, ritüellerin bizzat bu eğilimle açığa çıktığını söylemeye cüret ettirecek kadar şahane. Yan yana gelmek, yan yana kalabilmek ama düşmeden, düşkünleşmeden beraberliği sürdürmek; bu icatların yarattığı konfor kadar yüklediği sorumlulukla beraber ele alındıkça mümkün hale gelir.

Her ne kadar dijital platformlarda artık arabesk bir tınıyla paylaşıp dursa da Antoine de Saint-Exupery, Küçük Prens’inde “emek verdiğin her şeyden sonsuza kadar sorumlu olursun” derken benzer bir bağı hatırlatandır. Yine, dinlerin sistemle uzlaşmış, anlamı ters yüz edilmiş hallerine bile yeterince yakından bakarsak göreceğimiz; birlikte gerçekleştirdikleri ve zaten birlikte kalabilmek için ürettikleri ibadetlerinde arkaik ya da dinleşmemiş inanç sistemlerinden gelen sembollerle dolu olduklarıdır.

Elbette beraber olmak ya da kalmak her zaman, arzulanan anlam derinliğine denk yaşanmamıştır. Tarihsel akış içinde değişen/değiştirilen yaşam sisteminde erkekliğin

korunmasına, kaba menfaatlerin, kazanmanın niceliğe bağlı olduğu savaşıma hallerine ya da kan bağına, aileciliğe dair zorlamaların etkisiyle sürüklenen, can çekişen beraberliklerle de karşılaşırız. Hatta öylesine çoktur ki bu karşılaşmalar, başka türlü bir tarihin de olduğunu unutturan, görünmezleştiren illüzyonlar oluştururlar.

İnançların “uzmanı” olmasak da anlatılan hikayeler bugün başka türlü, eşitliğe, özgürlüğe, toplumsal dayanışmaya dayanan ilişkiler kurabilmenin mümkün olduğuna dair epistemolojiler üretmeye yardımcı olur. Ezîdîlik işte, inkâr edilemeyecek kadar yanı başımızdadır. Hem bireysel ilişkileri hem topluluk ilişkilerini **ahret kardeşliği** ahlakına göre belirleyen bu inanç; kan bağı olmayan iki kişinin yaşam boyu kardeş kılınmasını ve birbirlerine karşı sorumluluk almasını toplumsal dayanışmanın bir parçası olarak görür ve yürütür. Düğün, ölüm, sinet, mor kirin, bisika pora gibi ritüellerde ahretlik, yardımcı ve koruyucu olarak sorumluluk alır. Erkeğin ahret kardeşini kadınlardan da seçebildiğini söyleyen kaynaklar olsa da genel yansıması erkeklerden seçebildiğidir. Ancak kadınlar hem erkek hem de kadınlar arasından seçim yapabilir. Kadınlar açısından durum evlenince değişir; evlendiği erkeğin ahret kardeşi, kadının da ahret kardeşi olur. Erkeklikten tamamen azade olmasa da kadınlar için kimi katı kuralları olsa da Ezîdîlik, açığa çıkardığı, bin yıllardır sürdürdüğü bu gelenekle toplumsal dayanışmanın, anlamlı birlikteliklerin kadim örnekleri arasındaki yerini korur.

Bektaşilik ve Ocak Aleviliğindeki **musahipliğin** de aynı yolda yürüyenerin, inanç ortaklığı taşıyanların birbirleriyle konuşması, sohbet halinde olması yani sözü üretmesi, birbirlerini gözetmesi yani dayanışmayı geliştirecek ilişkiler oluşturması için açığa çıktığı belirtilir. **“Musahipsiz ile durma, oturma. Bir içim su içersen külli ziyandır”** diyerek musahipliği inancın şartı olarak niteler. Bektaşilikte musahiplik için iki çiftten bahsedilir. Bir çiftin kendisine denk olan başka bir çiftle musahip olabileceği söylenir. Ocak Aleviliğinde ise evlilik şartı bulunmaz ama her iki yaklaşımda da musahipler arası denklik aranır. Buradaki denklik, alim ile cahilin, mazlum ile zalimin musahip olamayacağı türden bir belirlemedir. Bugün hala toplumsal değerlerin, özgürlük ve eşitlik inancının aşınmasının sebebi olarak görülen yalan, hırsızlık, bencillik, dedikodu gibi davranışlar musahiplerin de yasaklandığı davranışlardır.

Sadece inançların değil iktidar, hiyerarşi ve tahakküm karşıtı toplumsal hareketlerin tarihinde de benzer motivasyonlar vardır. Yaşanılanların adının henüz sömürgecilik, ırkçılık, yoksulluk, cinsiyetçilik diye konmamış olduğu zamanlarda bile bunlara karşı örgütlenen Heretikler, Babek, Mazdek, Hürremiler ya da Karmatiler bu hakikatin

örnekleridir. Onlardan bu yana birlikte, özgürlük ve eşitliğe dair hakikatin sözünü üretmek, bunun için dayanışmak ve iktidarlara karşı birlikte hareket etmek sosyalist, feminist ya da inanç eksenli mücadelelerin ortak mirası olmuştur.

Yakın tarih deneyimleri açısından da 70’lerde sol hareketler içinde yer alan erkeklerle sohbet ederken ilk fark edilen dimağı güçlü olanların kendi dönemlerini “feodal ilişkiler ve toplumsal cinsiyet rollerinin yaşamın akışını belirleyen temel ölçüler olarak addedildiği bir dönem” diye ifade etmesidir. Yanı başlarındaki kadınlarla, anneleri, eşleri, kardeşleri, kuzenleri ile kurdukları bağ bunlara dayanır. Onlar da bir yandan bunların konforunu diğer yandan çıkmazlarını yaşarken sol mücadeleleri cezbedici kılan önemli faktörlerden biri de iki cinsin aynı zeminde, eşite yakın ve birlikte yer almasıdır. Bu farkındalıktan maalesef dönemin solunun da solcularının da kadın özgürlüğüne hak ettiği önemi vermeleri çıkmaz. Ama bugün hala kadın ve erkeğin beraber mücadele etmesi en peşine düşülesi ütopya olarak yerini korur.

Kürt Özgürlük Hareketi-Kürt Kadın Hareketi ise tarihte geriye gittikçe, tarihsel yorumu geliştirdikçe mücadele gerekçesini de iddiasını da ilkeli, ahlaklı ve en geniş beraberliklerde tanımlamaya başlar. Özgür eşyaşam kuramıyla ahret kardeşliğini de musahipliği de ötekilerin var olma direnişindeki yoldaşlığı da gören, kurdun, kuşun, karıncanın varoluşunu da kendine sorumluluk edinen olur. Ama kalbine kadın özgürlüğünü koyarak, hakikatini bununla ifade ederek kapitalist moderniteye meydan okur.

Tarihin gösterdiği, kadın ve erkeğin sürekli birbirine doğru çekildiğidir. Özgürlük ve eşitlik arzusu, bu çekilmenin en büyük motivasyonu olduğu kadar gerilimin de sebebidir. Çünkü bu tarihte sürekli karşılaştığımız bir diğer var olma biçimi ise tahakküm mekanizmalarının; monarkların, oligarkların, ulus-devletlerin, bu devletlerin kurumlarının, sermayeyi elinde tutan tekellerin birbirine doğru çekilen yaşamları birbirinden koparmak için tüm aygıtlarını devreye koyduğudur. Bilirler, üzerine yükseldikleri zemini altlarından çekip alabilecek olanlar, bu beraberliklerden çıkacaktır. Özgür kadınlar ve özgür erkekler...

İnsanların birbirleriyle ve doğayla kurdukları bağ tırlı argümanlarla, öğretilerle yüzlerce yıllık inşalarla bozuma uğratabilmeleri özünde kadın ve erkek arasındaki ilişkiyi ne kadar kontrol altında tutabildiklerindedir. Bu kontrol mekanizması, her iki cinsi de sürekli kafeste hissettiren, aralanan herhangi bir kapıdan geçebilmek için kendisinin arzuladığına dönüşmesi gerektiğini öğretendir. Kapatılma duygusuyla her an kendine, kim

olduğuna daha fazla uzaklaşır ve öyle bir an gelir ki artık varoluşuna dair hafızası yok olur. Kafesin kapısının açık olup olmadığı kontrol bile edilmez.

Bunun uzantısı olarak modern dünyada gündelik olarak karşılaştığımız kadın-erkek çelişkileri yeni öğretilerle sürekli derinleştirilir. Direniş tarihinin bahsettiğimiz inançlarındaki ya da toplumsal hareketlerindeki “**düşkünölük**” halinin sebepleri ile modern dünyanın kadınları derin buhranlara sürükleyerek özgürlük ve eşitlik fikrinden koparan psikolojik tanıları birbirleriyle direkt bağlantılıdır. Erkeklik kurumsallaşmış, bunu diri tutan erkek davranışları çeşitlenmiştir. Kadınların özgürlük ve eşitlik mücadelesinin tarihselliği, uğradıkları cinsiyetçi saldırıların adını koymakta ustalaşmaları, hayatlarımıza manipölasyon, gaslighting, breadcrumbing, ghosting gibi kavramları sokar.

Düşkün erkeğin, kadına ancak bu davranış biçimleriyle yaklaşırsa güçlenebileceğini düşündüğü çukur ya da “o” kafes bu yüzyılda, yeniden, bu kez farklı erkeklik modelleriyle kadınlara döner. Güzel olan her şeye işgalci mantığıyla yaklaşan, onu ele geçirmeye çalışan, ele geçirdikten sonra türlü hilelerle güzele dair ne varsa tüketen ve arkasını dönüp giden erkeği binlerce yıl öncesinden tanırız tanımasına. Ama kapitalist modernitenin bu yüzyılında erkekliğin yeni pratikleri çok daha örtölü ve saçaklıdır ve henüz yeterince ifşa edilmemiştir.

Erkeklik bir yandan kapatılma mekanlarında bildik yöntemleriyle; geri-geleneksel, kaba, retçi tarzıyla devam ederken diğer yandan eşit ve özgür ilişkilerin örgütlenmesi için kurulan alanlarda da sisli havadan faydalanarak ince ince süren yeni biçimleriyle devrededir. Kurumsal işleyişlere, usullere hâkim, politik etki gücü geniş, modernist dünyayı iyi gözlemleyen, bu dünya içinde kadını en rahat nerede, ne zaman, hangi koşullarda düşüreceğini ama düşürdükten sonra suçu nasıl eşitleyeceğini bilen o tacizciler ve tecavüzçüler tarafından erkeklikler üretilir-yeniden üretilir.

Özel olan politiktir, bunun teorisini en iyi o yapar ama duygusal bir kadın-erkek ilişkisinde yaşanılabilecek her şeyi yaşadığı halde ilişkisini gizlemek ister. Güzeli yaratmaya, güzel olanı kadınla yaşamaya, kadınla yoldaş olarak yola devam etmeye cesareti de inancı da olmadığından inkârı kolay olsun hatta diğer gizlenenlerle çakışmasın diye türlü hokkabazlık peşine düşer. Tüm paylaşılanlara rağmen siz aslında “sevgili” ya da “beraber” değilsinizdir, öyle sanmışsınızdır. Buna inandırır. Ama aslında boğazına kadar erkekliğe batmıştır. Ve erkeklik düşkünölüktür, sizi de düştüğü o yere çekmeye çalışır.

Bir de cüretkâr olanlar vardır. Kadın kazanımlarının ve kurumsallaşmalarının mayasıyla oynamaya kalkarlar. İlk hamleleri eşyaşamın siyasi temsili olan kadın belediye eşbaşkanlarından nikahlarını kıymalarını istemek olur. Ya da siyasi temsillerden bu kıyımın şahidi olmalarını... Milliyetçiliğin, cinsiyetçiliğin ailesine karşı savaş açtığın, mevcut aileleri demokratik ailelere dönüştürmek için çırpındığın o yerde seni bir anda egemenin temsili haline getirmeye çalışır.

Yetmez... Belki de yıllar sonra farkına varacağınız, yıllar sonra failin kim olduğunu anlayacağınız manipölasyonlarla karşı karşıyasınızdır. Karşınızdaki erkek sizinle ortak-politik bir zeminde olduğu için, entelektüel ve görev sahibi biri olduğu için, sokakta, adliyede, cezaevlerinde omuz omuza direnebildiğiniz için ona güvenirsiniz. Dayakçı çıkar. Tacizci çıkar. Özgürleşmeye çalışan bir kadının özgüvenini manipölasyonlarıyla yerle bir ederek sivil ölümüne sebep olur. Artık direndiği bütün eylemler, yaptığı bütün değerlendirmeler mekruhtur.

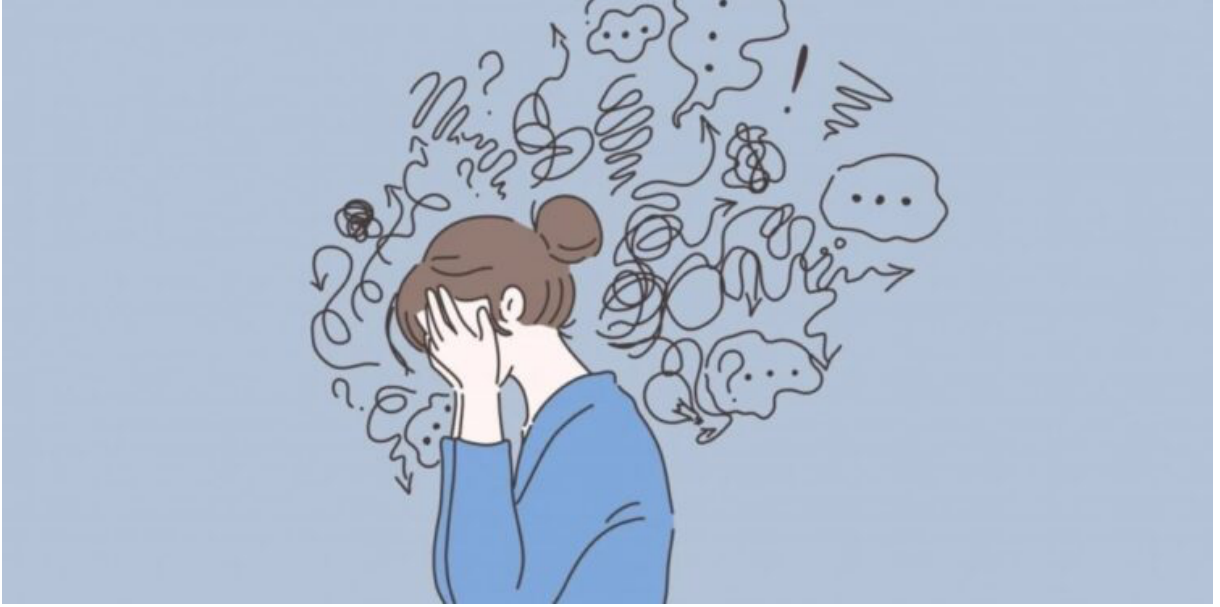
Tüm bunlar ve daha fazlası... Yeni(den) erkeklik zihniyeti, kadın ve erkeğin özgür ve eşit koşullarda beraber olması ve eş zamanlı olarak toplumsal beraberliğin üretilmesi için verilen mücadelelere karşı işlenen suçların zihniyetidir. Toplumsal tarihin taşıdığı değerleri yok etmeye çalışan devlet ve kurumlarının zihniyeti bu erkeklerde bedenleşmiştir.

Bu zihniyete ve bedenleşmeye karşı yönünü, yüzünü kadın özgürlüğüne çevirmek, kurtuluşu orada aramak farkındalığın kademeli olarak açığa çıktığı süreçler ister. Hareket, bu yeni(den) erkeklerle-erkeklikle uzlaşmanın olmayacağı, pozitif hukuk kurallarının mekanik yaklaşımlarını aşan yerine cins bilincini, cins sevgisini ve dayanışmasını koyarak sistemini kurmaya girişendir. Kadınların içine sürüklendikleri yeni/modern köleliklere itiraz ettiklerinde “neden şimdi, neden yaşandığında gelmedin” gibi yargılamalara, tartışmalara maruz kalmadıkları o alanlardan örgütlü güç çıkarabilecek olandır.

Tam da bu sebeple ekonomik, sosyal, kültürel çıkmazların erkek egemen karakterini ortaya koyarak çıkışı kadın özgürlüğünde, özgür eşyaşamda tarifler. Bu da erkek egemen ve kapitalist sistem bizlere kafesin kapısı açık mı diye kontrol etmeyi hatta bir kapısının olduğu gerçeğini unuttururken kafesi “beraber” ortadan kaldıralım mı demeye, kafesi ortadan kaldırmaya cesaret etmektir.

Hegemonik erkekliğin şiddet üretim biçimleri ve alanları

Kibriye Evren-1 Haziran 2024

Teknolojik gelişmelere ve ‘yeniçağa’ uygun yeni kadın ve erkeklik tanımları, rolleri inşa ediliyor. Konuşma sitemizden beğeni ölçülerimize, yaşam tarzımızdan ret kabullerimize, giyimimizden, yemek tarzımıza kadar yeni içerikler üretilerek toplum buna alıştırmaya daha doğrusu yozlaştırılmaya çalışılıyor

Medya üzerine yaptığı çalışmalarla bilinen Fransız düşünür ve sosyolog Jean Baudrillard'a göre artık gerçek dünya ile imgeleri arasında ayırım yapma becerisine sahip değiliz. Baudrillard'a göre televizyon ve reklam bu simülasyon evrenine ait asal araçlardır. Baudrillard, “İmgeler bizi o kadar çok içine çeker ki artık neyin imge, neyin gerçek olduğunu bilemez hale geliriz, bunun bir önemi de kalmaz. Çünkü artık sanal dünyadan çıkıp geri dönebileceğimiz “gerçek dünya” diye bir şey kalmamıştır” der.

Evet, bizlerde trende, otobüste, arabada, evde, kafede, yolda, ayaktayken, arkadaşımızla konuşurken, yürürken... Zamanımızın büyük bir bölümünü X, facebook, instagram, tiktok gibi her yaş grubunun beğenilerine hitap eden, kanunsuz ve sınırsız sanal medya platformlarında sadece zamanı değil kendimizi ve insanlığımızı da tüketiyoruz.

Bilim ve teknoloji baş döndüren bir hızla ilerlerken sanal dünya üzerinden yaratılan manipülasyona karşı kendimizi çırl çıplak hissediyoruz. Teknolojinin hızına yetişemediğimiz gibi tüm maddi ve manevi ihtiyaçlarımızı tuşlar aracılığı ile karşılıyoruz. Aşk, sevgi, acı öfke gibi anlık hatta saniyelik değişimlere uğrayan duygularımızın hızına yetişemiyoruz bile. Beynimizin görevini parmaklarımıza devretmişiz adeta. Düşünerek

hareket etmekten çok anlık imgelerin etkisiyle kararlar veren idrak, analiz, yorumlama gücünden uzaklaşarak an be an manipölasyona ve bir simölasyona doğru sürükleniyoruz.

Teknoloji ve bilişsel gelişmeleri kullanan eril sistem ve kurumları, paralarına para katmak adına insanlığı bir bilinmeze doğru sürüklüyor. Bu teknolojik gelişmelere ve “yeniçağa” uygun yeni kadın ve erkeklik tanımları, rolleri inşa ediyor. Konuşma sivilimizden beğeni ölçülerimize, yaşam tarzımızdan ret kabullerimize, giyimimizden, yemek tarzımıza kadar yeni içerikler üretilerek toplum buna alıştırmaya daha doğrusu yozlaştırılmaya çalışılıyor.

Nitekim iktidarların toplumu “trollemek” için ne kadar uçuk rakamlar harcadıklarını ölkemizden de çok iyi biliyoruz. Geçtiğimiz yıllarda AKP’nin devletin kaynaklarıyla beslediği trol sayısı bir video ile ortaya çıkmıştı. Sanal medyaya düşen bir görüntüde AKP’nin sanal medya için beslediği 200 bin kişilik ‘trol ordusu’ açıkça itiraf ediliyor. AKP’nin trol ordusu yöneticisi olduğunu ifade eden konuşmacı, “Sosyal medyadaki bizim 200 bin kişilik ordumuz ve o ordumuzun içinde yönetimdeyim ben. Yani sizin bilmediğiniz bir sosyal medya savaşı da veriyoruz” diyerek toplumu nasıl kırımdan geçirdiklerini de itiraf etmişlerdi.

Bu konuda sözü Abdullah Öcalan’a bırakalım. Öcalan, “Medyayı ikinci bir analitik akıl gibi kullandıklarından, toplumun direnme gücünü etkisizleştirmede çok etkilidirler. Bu silahla sanal toplum inşa ediliyor. Sanal toplum, toplum kırımın başka bir biçimidir” diyerek iktidarların sanal medyayı toplumun aleyhine nasıl kullandıklarına çok çarpıcı şekilde ortaya koyuyor.

Abdullah Öcalan’ın bahsettiği kırım, kadın ve erkek arasındaki eşitsizlikten başlayıp tüm topluma sirayet ederken, eril sistem yıllardır düşünsel ve eylemsel olarak mücadele eden kadınları geriye çekmek, güçten düşürmek için yeni araç ve kavramlar üretiyor. Bilim ve teknoloji politikalarını şekillendirerek, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini yönlendiriyor. Bu sayede hangi alanlarda teknolojik ilerlemelerin yapılacağı, bunların nasıl kullanılacağını, hangi toplum kesimine nasıl hitap edileceği, hangi görselin öne çıkarılacağı, hangi karakter ve kavramlarının alıcısı daha fazla gibi piar çalışmaları yapılıyor.

Sanal medya fenomenleri, selfi çekmek uğruna uçurumdan düşenler, trenin altında kalanlar, boğulanlar, kadın ve erkeklerin estetik çılgınlığı, sağlık adına sağlığından olanlar,

dolandırılanlar, sanal medya üzerinden tanışıp evlenenler, sevgili olup aşk yaşadığını sananlar, şiddette uğrayanlar, göz zevkimizi bozanlar, her gün maruz kaldığımız cinsiyetçi dil, yaratılan erkeklikler... Tıpkı simülasyon kuramının kendisi gibi her şeyin içi boşaltılıyor, derinlikten yoksun bırakılarak özüne yabancılaştırılan toplum zamana yayılmış bir kırımdan geçiriliyor.

Örneğin; televizyon dizilerindeki erkek karakterler, sınıfsal konum, ekonomik durum ve eğitim düzeyi açısından farklılaşsalar da ortak özellikleri şiddet yanlısı olma, "korkusuzluk", "dürüstlük", "mertlik" "mütedeyyin" ve tabii ki "yakışıklı" olma. Keza dizilerde, haberlerde, sanal medyada çokça önümüze düşen belinde silah, elinde pala, bıçakla racon kesen, "adalet dağıtan" mafyatik erkeklikle kadın ve toplum üzerindeki şiddet kabul edilir bir pozisyona getiriliyor. Yine adına modernlik ya da özel hayat denilerek dokunulmaz kılmaya çalışılan kumalığın yeni versiyonları, aldatma, çoklu ilişki, kendinden yaşça küçük kadınlarla birlikte olma vb... "modern erkeklik" medya marifeti ile gerçekleştiriliyor. Bu tür erkeklikle Abdullah Öcalan'ın dediği gibi "toplumun direnme gücünü etkisizleştirme" kadın bedeni ve zihni üzerinden kırıma uğratıldıktan sonra çocuk, hayvan, doğanın zaten direnç gücü tümünden düşmüş oluyor.

"Gerçek dünya" da olduğu gibi sanal dünyada da kadınların görünüşleri ve varoluşları ile ilgili saldırı ve şiddet sarmalı sınırsızca devam ediyor. Taciz, tehdit, şantaj, linç, teşhir, kişisel verilerin paylaşılması gibi birçok siber şiddete ve zorbalığa maruz kalıyor. Kadının dekoltesi, bacakları, dudakları, saçı, konuşması, mimikleri... Neredeyse her şeyi bu alanda fütursuz bir şekilde saldırı altına alınıyor. Sanal medyada kadınların uğradığı şiddete ilişkin verilere bakıldığında: Kadına yönelik çevirim içi şiddetin yaygınlığı %85, kadınlar hangi nedenlerle dijital şiddette maruz kalıyor: Cinsiyet %62, Fiziksel özellikler %21, Yaş %13, siyasi görüş %13, etnik kimlik %4, kullanıcı dijital şiddetle en çok hangi platformlarda karşılaşılıyor: Instagram %53, Facebook %35, X %19, dijital ortamda şiddette maruz kalma oranı: Erkekler %27, Kadınlar %51. Bu veriler de gösteriyor ki; kadına yönelik şiddet, nefret söylemi bir iktidar politikası olarak bilinçli ve sistematik olarak servis ediliyor.

İktidarın "sosyal medya savaşı da veriyoruz" dediği şey de tam da "hegemonik erkekliğin" inşası oluyor. Bu erkeklikle kadının, gencin, yaşlının, çocuğun direncini kırarak mücadele, düşünce ve eylemden koparmak, çarpık özgürlük alanları ve yaşamları oluşturarak bir toplumsal çürümeyi, toplumun baş aşağı gidişini hızlandırmak oluyor.

“Hegemonik erkekliğin” yaratımı olan bir şiddet çeşidine daha dikkatinizi çekmek isterim. Özel ve psikolojik savaş ya da şiddet. Özellikle politik kadınlara yönelik gerek sanal medya aracılığıyla gerekse de Kürdistan’da asker, polis, korucu, uzman çavuş gibi üniformalılar tarafından gerçekleştirilen bir şiddet çeşididir. Sanal medya üzerinden politik kadınları teşhir, karalama, itibar suikastı ile mücadeleden düşürme hedeflenir. Bir diğeri de üniformalı şiddet dediğimiz yine sanal medya üzerinde genç kadınların duygularına hitap ederek “ağlarına” düşürdükten sonra taciz, tecavüz, sistematik işkence uygulama yöntemidir.

Kadınlara yaşamı çekilmez kılan “hegemonik erkekliği”, “erkek şiddetini” manipölasyonu biraz irdelemekte fayda var. İktidarlar tarafından “dokunulmaz” kılınan bu erkeklik nedir? Neden bu kadar vazgeçilmez?

Erkeklik olgusu doğal toplumdan sınıflı-kentli-devletli topluma geçmesiyle birlikte ortaya çıkan, topluma, tarihe ve kültüre göre değişiklik göstererek güç ve iktidar üzerinden kendisini var etmiştir. Connell, erkekliğin kavramsallaştırmasını yaparken, güç ve iktidar kavramlarını merkezi bir konuma sahip olduklarına dikkat çekiyor. Connell, erkekliği toplumdaki iktidar ilişkilerini pekiştiren bir yapı olarak ele almış. Güç ve iktidar kavramlarından yola çıkarak “hegemonik erkeklik” kavramını farklı erkeklikleri inceleyerek, farklı güçlere sahip erkek olma biçimlerini ortaya koymuştur.

Sınıf, kent ve devlet kavramlarıyla birlikte şiddet, “hegemonik erkekliği” kanıtlama aracı olarak kullanılmış. Şiddet yoluyla güç ve iktidarını korumasını sağlarken, “Erkeklik ideolojisinin” zayıflamasından ve iktidarını kaybedeceğinden duyulan histeri, kaygı ve korku nedeniyle şiddeti bir araç olarak her mekân, zaman ve platformlarda kullanmıştır.

“Erkeklik ideolojisinin” zayıflamasından korkan iktidar şiddetini daha da yükseltecek ve örgütlü kötülüğünü artıracak araç ve yöntemlerini geliştirecektir. Peki, tam da bundan hareketle şu soruyu sormak elzem hale gelmiştir. Kadınlar, muhalifler, sol sosyalist devrimciler, antikapitalistlerle bu skalayı genişletebiliriz ne yapacağız? Nasıl hareket edeceğiz. Eril ağın bizi yutmasına, yok etmesine, ahlaken çürütmesine izin mi vereceğiz? Hepimiz ayrı ayrı kulvar da mı mücadele edeceğiz? Her kurum, birey, yapının kendi gündemi mi olacak? Gündemimizi ortaklaştıramayacak mıyız?

Kadın emeğini örgütlemenin koşulları

Saliha Zorlu-1 Haziran 2024

İktidarın emekçilere karşı geliştirdiği saldırılara sendikalarda direniş geliştiren erkek sendikacılar derin bir paradoks içinde sendikaları bir iktidar alanına dönüştürme gayreti içine düşebilmişlerdir

Kadın emeğinin toplumsal gelişimdeki etkileri tarih perspektifinden değerlendirildiğinde pozitivist düşünme alışkanlığı ile düalizmin sınırlarına uğrar. Doğal iş bölümü de denilen "avcı-toplayıcı" düalizmi zaman içerisinde gelişmiş olan emek hiyerarşisinin, dolayısıyla toplumsal hiyerarşinin gerekçesi olarak da algılanmış. Oluşmuş bu algı manipülasyonu, sonraki eşitsizliklerin gerekçesi olarak da görülmüştür. Avcılığı; güç, etkin eylem ve yaşam alanından uzaklaşabilme olarak hiyerarşinin üstüne taşırken; toplayıcılığı, mekâna bağlı, görece pasif olarak hiyerarşinin altında konumlandırmıştır. Oysa toplumlar dinamik yapılar olarak bu denli statik ayrımları kabul etmez. Dolayısıyla bu dinamizm gereği her cinsiyetin her iş alanında emek ürettiği, bunu belirleyen temel motivasyonun ise toplumun faydaya hızlı erişimi olduğu değerlendirilebilir.

Toplumun ortak üretim kültürüne karşı geliştirilen, devletçi sistem bir "karşı devrim" niteliği tasırmaktadır. Bununla beraber kadın emeği değerini yitirirken, tarih doğal seyrinden saparak sürekli krizler üretmeye başlamıştır. Bu krizlerden en sonuncusu da kapitalist düzenin emek politikaları olarak ortaya çıkar. Bu düzende ücretli emek düzeni gelişmiş ve erkekle özdeşleştirilmiştir. Kadınların kamusal emek alanından uzaklaştırılması ile kadın emeği ekonomi alanının da dışına çıkarılmıştır. Sistemin işgücü krizi yaşadığı zamanlarda daha ucuz işgücü olarak kullandığı kadın emeği sendikal

m¼cadelede yerini almak için erkek ii ile de m¼cadele etmek zorunda kalmış, sendikalara üye olma hakkına zorluklarla sahip olmuştur. Dünya emek m¼cadeleleri tarihine damgasını vuran kadın grevleri (Ekmek ve gül; kibriti kızlar, 1916 kadınları, 1857 New York, 1909 Manhattan Grevi) her toplum için önemli köe taşlarını oluşturdu. Yine Osmanlı ve Türkiye toplumlarında da önemli kadın grevleri gerçekleşti. Bunlardan 1876 Feshane alıanı kadınların grevi, 1910 Bursa ipek üreticisi kadınların grevi, 2006 Novamed grevi, 2018 Flormar grevi gibi onlarca grevden bahsedebiliriz. İnsani i koşulları ve ücret talebiyle gerçekleşen bu grevler esasında kadın onurunun savaşımı olarak değerlendirilmeli. Novamed’de kadın tuvaleti gibi çok insani olan talep hangi koşullarda olumutu. Hamileliklerin dahi sıraya konduğu, tuvalet kullanma gerekçelerinin sorulduğu i ortamında gelimi insani taleplerdi.

Sendikal m¼cadelede grev ve eylemlerde etkin olan kadın işçiler ne yazık ki sendikaların y¼r¼tme ve y¼netimlerinde yeterince yer alamamaktalar. DİSK 2020 kongresinde kadın örg¼tlemesi için belirli d¼zenlemeler yapmış olsa da kadınların yetki ve karar organlarında yeterince yer almıyor olması DİSK’in genel emek m¼cadelesini de olumsuz etkilemektedir.

Kamu emekçisi kadınların derin bir m¼cadele geçmişi maalesef ki yok. 1980 sonrası gelişen feminist m¼cadele, Kürt kadınların geliştirdiği kadın özg¼rl¼k m¼cadelesi ve ii kadınların m¼cadelesini oluşturduğu hafıza ile kamu emekçisi kadınların m¼cadeleleri de gelişecektir. Bu d¼nemde fiili meşru m¼cadele ile kampanya ve eylemlerde g¼çlenen kamu emekçisi kadınlar 1995’te KESK’ in kurulması ile sendikal m¼cadelede yerlerini alırlar. Sosyalist kadınları, Kürt emekçi kadınları, demokrasiden yana t¼m kadın emekçileri KESK’te buluşturan ortak paydalar, feminist kadın hareketi ve uluslararası kadın hareketleriyle buluarak m¼cadele g¼c¼n¼ arttırmıştır. KESK’in ilk olağan genel kurulunda, 1996’da kadın sekreterlikleri kurulmuştur. KESK çatısında birleşen her i kolunda kadın m¼cadelesi farklı seyretmiştir. ¼nk¼ i kolunun sunduğu farklılıklar, oluşan dirençler, kadın katılımının g¼c¼ birbirinden farklı imkanlar oluşturmuştur. Ancak KESK b¼t¼nsellięinde ebakanlık, eşit temsiliyet ve kadın meclislerinin varlığı kadın m¼cadelesi açısından önemli kazanım oluturmulardır. Bu tedbirler kadın katılımı açısından bir d¼zeyin oluşmasını sağlasa da bu istenilen ya da verilen emeğe denk bir d¼zey değildir.

Peki KESK’teki bu eril g¼r¼n¼m, aılamayan eril yaklaşımlar nerden besleniyor, neden aılamıyor? Öncelikle Türkiye’de özellikle politikanın, siyasetin, ekonominin erkek

egemenliğinde olması ve bununla ilgili toplumsal kabul önemli bir dezavantaj oluşturuyor. Son yüzyılını otoriter iktidarlar ile geçirmiş Türkiye toplumları hak, refah düzeyi, emek, özgürlük gibi kavramlardan adeta korkutulmuşlar; özgürlüklerden yana her itiraz, devlete hanel getirme çabası olarak cezalandırılmıştır. Yine bu otoriter iktidarlar emek mücadelesini kriminalize ederek toplumsallaşmasını engellemeye çalışmışlardır. Maalesef otoriter merkezlerin (devlet, erkek vb.) korku salmaya çalıştıkları ilk kesim de kadınlardır.

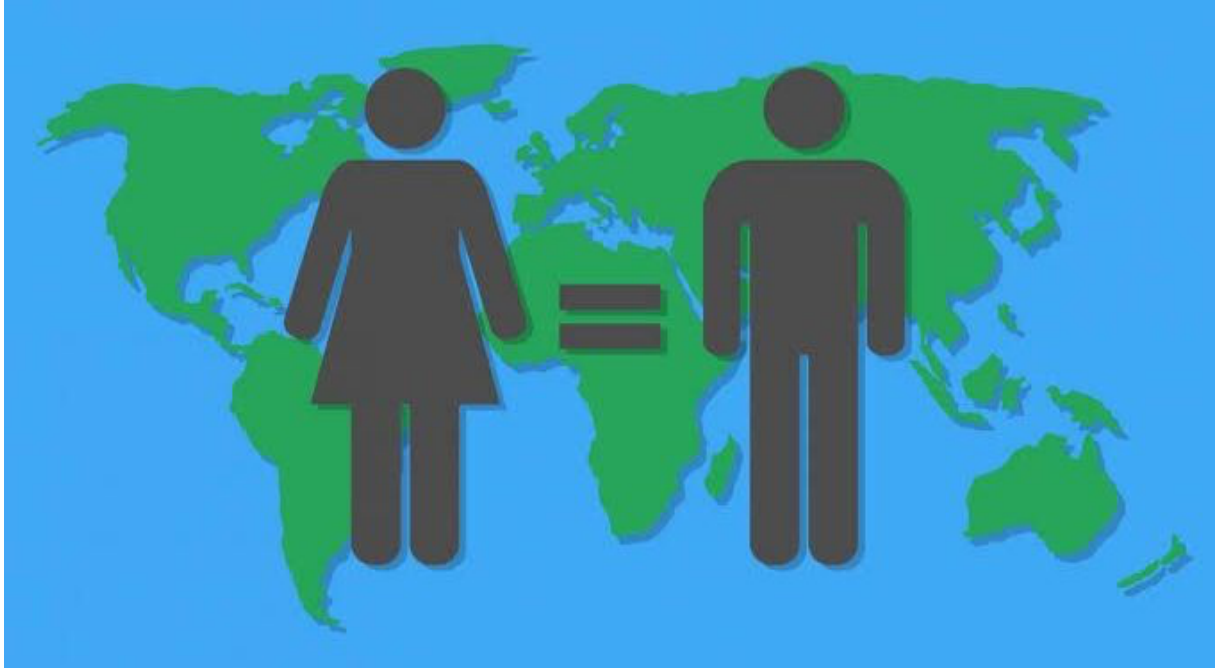
İktidarın emekçilere karşı geliştirdiği saldırılara sendikalarda direniş geliştiren erkek sendikacılar derin bir paradoks içinde sendikaları bir iktidar alanına dönüştürme gayreti içine düşebilmişlerdir. Bazen mücadelenin kadın etik ve estetiğine uygun olmaktan uzaklaşması, bazen erkek arkadaşların örgüt inisiyatifi dışında bireysel inisiyatifi fazla kullanmaları ve bazen de yapısal tüzüksel sorunlar nedeniyle sendikalarda kadın katılımı yeterli düzeyi bulamıyor. Tabi bu sorunların bir kısım sebebi de kadınların eksik mücadele refleksi, toplumsal cinsiyet rollerinden oluşan eşitsizliklere zorunlu veya ikna yolu ile rıza geliştirmiş olmalarıdır diyebiliriz.

1980 sonrası emek politikalarının neoliberal dönüşümü özellikle 90'lı yıllarda hız kazanmıştır. Devletin kamusal hizmet alanından çekilmesi, özelleştirmeler zaten çok sınırlı düzeyde olan kadın kamu çalışanlarının oranlarını daha da düşürmüştür. Esnek, güvencesiz, yarı zamanlı iş şartları tüm çalışanlara ama en çok da kadınlara dayatılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerinin oluşturduğu tüm dezavantajlı koşullar kadınların emek alanından tasfiyeleri için hükümet tarafından kutsallaştırılmış, toplumsal rıza oluşturulmaya çalışılmıştır. Esnek güvencesiz iş ve hizmet biçiminin diğer bir sebebi ve doğuracağı sonuç ise sendikasızlıktır. Örneğin bugün ücretli öğretmenler sendikaya üye olamıyor, hak arayışını örgütlü biçimde geliştiremiyorlar. Pandemi dönemini fırsata çeviren işverenler önce kadın çalışanları işlerinden etmişlerdi. Her geçen gün artan kadın işsizliği, kadın yoksulluğuna rağmen kadın emek mücadelesinin özerkleşememesi de ayrı bir sorun olarak duruyor. Tabii ki neoliberal politikaların sonucu olarak tüm dünyada olağanüstü artan ve artmaya devam edecek olan bir işsizlik sorunu var. Ama biliyoruz ki günün sonunda bu faturanın büyüğü kadınlara kesilecek. Bugün hükümetin kamu tasarruf paketi dediği şey de işsizleştirme, yoksullaştırmadır. O halde çok daha güçlü bir kadın emek mücadelesi nasıl örgütlenebilir?

Son olarak şunu belirtmek gerekir ki emek örgütleri toplumsal tüm mücadele alanlarının kesiştiği yerde dururlar. Bu mücadeleyi kadın mücadelesi ile birleştirmek, ortak zeminleri çoğaltmak en doğru yolu açacaktır.

Siyasette “erkeklik” bariyeri

Beritan Canözer-1 Haziran 2024

Biz erkek egemen yönetime karşı alternatif bir eşit yönetimi amaçlıyoruz. Kadınların toplumla, doğayla, yaşamla bağı çok güçlüdür. Bunun hayata geçmesini istemeyen bir egemen zihniyetle mücadele ediyoruz. Bu gücü karşılarında görmek istemiyorlar. Erkek egemen zihniyet siyaseti tekçilik üzerinden ele alıyor. Tek bir bakış açısıyla yönetmek istiyor. Ancak biz bunu kabul etmiyoruz. Özellikle yerel yönetimlerde kadınların temsiliyetinin olması çok önemlidir. Yerel yönetimler toplumla doğrudan temasta olan bir alandır. Ve kadınların bu alanda aktif olması, toplumla iletişimi, bağı daha güçlü kılıyor

Çağlar Demirel ile siyasette kadınların erkek egemen zihniyetle yürüttüğü mücadele ve kadınların siyasette görünürlüğünü konuştuk.

***Türkiye’de kadının siyasetteki yerine ilişkin ne söylemek istersiniz? Kadınların siyasette temsil edilme oranları neden erkeklere göre daha düşük? Bu durumun temel sebepleri nelerdir?**

Siyaseti bir bütün tanımlamak gerekiyor. Yani yaşamın kendisidir aslında, toplumsallığın pratik ayaklarını oluşturan dinamiklerden biridir. Türkiye’de yasalar açısından baktığımızda, Türkiye siyasetinde kadınlara çok fazla yer verilmediğini görmek mümkün. Uzun süreli kadın mücadelesinin neticesinde elde edilen kadın kazanımları sonucunda, siyasette bazı değişimler yaşandı. Ancak özünde Türkiye siyasetinde kadının adı bile yok. Çünkü erkek egemen zihniyetin, kendisini hakim kıldığı ulus devlet mantığıyla geliştirdiği bir sistemden bahsediyoruz aslında. Türkiye siyaseti de bunun prototipidir. Türkiye

siyasetini anlatırken, erkek egemen zihniyetin teklik üzerinden kendisini çözümlediği ve bu zihniyet ile birlikte erkeklerin kendi tekeline aldığı bir siyaset anlayışı söz konusu. Bundan yola çıkarsak kadının adının bile zikredilmediği bir süreçten bahsetme durumunda kalıyoruz. Çünkü, seçme ve seçilme hakkının aslında uzun yıllar önce verilmesine rağmen Türkiye’de, bunun pratik ayaklarını, karar süreçlerini ve yönetimde yer alabilecek seviyede bir siyasi mekanizmada yer alması söz konusu değil. Türkiye’de toplumun yarısını kadınlar oluşturuyor ancak kadınların kendini içinde görmediği bir siyaset söz konusu. Demokratik siyaset için eşit temsiliyetin ayaklarının oturması gerekiyor. Türkiye’de AKP, CHP, MHP’nin yürüttükleri siyasete baktığımızda, kadınların siyasette yer alması gerektiğine ilişkin söylemlerle karşılaşyoruz. Ama konu karar mekanizmalarına geldiğinde, kadınları nasıl geri planda tuttuklarını, söz hakkı tanınmadığını görüyoruz. Yani söylem ve pratik birbirini karşılamıyor. Genel siyasete baktığımızda kadın temsiliyetinin yüzde 4-5’lerde kaldığını görmekteyiz. Aynı durum yerel yönetimler noktasında da yaşanıyor. Kadın temsiliyeti yok denecek kadar az. Son seçimlerin sonucuna baktığımızda da 81 ilde seçim yapıldı ancak yalnızca 11 ilinde kadın belediye başkanı görebiliyoruz. Bu da bize kadınların karar mekanizmalarında ne kadar az olduğunu gösteriyor. Ancak kadın mücadelesi açısından baktığımızda, mecliste yüzde 50 gibi bir eşit temsiliyet olduğunu söylemek gerekiyor. DEM Parti, mecliste de yerel yönetimlerde de kadınların temsiliyeti noktasında dengeleri olumlu yönden değiştiriyor ve etkiliyor. Bu değişim de kadın özgürlük mücadelemizin başarısıdır, kazanımıdır.

Kadınların temsil oranlarının düşük olmasının birçok sebebi var. Öncelikle ülkeyi yöneten zihniyetin erkek olması ve bu erkek egemen zihniyetin topluma sirayet etmesi, partilerde erkek egemen bir bakış açısının olmasından kaynaklı, siyaseti erkek tekeli üzerinden yürüten bir anlayış söz konusu şu an Türkiye’de. Bundan dolayı da kadınların siyasete aktif katılımının önünde büyük engel teşkil ediyor. Tabi bunun içinde ekonomik nedenler vardır, kadınlara biçilen toplumsal roller vardır. Toplumsal cinsiyet rollerinde kadınları özel alana hapseden, erkekleri kamusal alana konumlandıran bir anlayış var. Erkekler kendilerinde yöneticilik konumunu hak görür ve kadınları da yönetebilme anlayışıyla hareket ederler. Biz kadın özgürlük hareketi olarak Türkiye’deki siyaset profilinden çok daha farklı bir siyaset anlayışını benimsiyoruz ve sahipleniyoruz. DEM Parti bu konuda bizim için bir öncüdür de aslında. Eşit temsiliyetin en çok olduğu ve kadın temsiliyetinin önemsendiği tek parti DEM Parti’dir. DEM Parti’nin en büyük farklarından biri de kadın özgün örgütlenmesidir. Diğer siyasi partilerde kadın adayları seçen dahi erkeklerdir. Ancak DEM Parti’de kadın adayların belirlenmesinde, kadın iradesinin pratiğe dökülmesinde en büyük rolü kadınlar oynuyor. Karar mekanizmalarının artık kadınlar tarafından

belirlenmesi gerektiği noktası önemli. Eşbaşkanlık sistemi de eşit temsiliyetin yaşamsal örneklerinden biridir. Eşit temsiliyetin yasal olarak da yürürlüğe girmesi için de kadın özgürlük hareketinin mücadelesi sürüyor.

***Kadının siyaset alanında kendini görünür kılmasında önündeki en büyük engel ne? Erkekler siyaset alanında kadınlara nasıl engeller oluşturuyor?**

Genel bir bakış açısı üzerinden değerlendirecek, bunun en önemli noktası demokrasinin Türkiye’de nasıl hayat bulduğuyla ilgilidir. Kadın-erkek eşit temsiliyet mekanizmasının uygulanmadığı bir ülkede demokrasiden söz etmek mümkün değildir. Kadının siyasette yer almasının önünde en büyük engel erkek egemen zihniyettir zaten. Siyaseti sadece erkeklerin yapabileceği, kadınların yapamayacağı anlayışıdır en büyük engel. Ulus devlet zihniyetinin iktidarlığı sadece erkek tekeline bırakan, erkeklerin iktidar olma hevesini gerçekleştiren bir noktadan ele alışlarıyla ilgilidir. Kadınların yalnızca aile çatısı altında ev içine mahkum eden zihniyete karşı, kadınlar yaşamın her alanına yerleşerek bu bariyerleri aşıyor. Kadınların büyük bir mücadelesi söz konusudur. Erkekler siyaseti kendi tekelinde gören bir anlayışa sahipler. Kimse iktidarlığını başkasıyla paylaşmak istemez erkekler açısından düşündüğümüzde. Oysa kadının asıl genel yapısı toplumsallaşmaktır. Yani tekçilik erkek zihniyetinin kendisinde var ettiği bir durumdur. Kadınlar bu bariyerleri aşarak mücadele etmeye çalışıyor. Bu bariyerleri aşmanın en büyük yollarından biri örgütlülüktür. Kadınlar kendi öz örgütlülüklerini kurdukları sürece, bununla mücadele edebilecekler. Biz erkekleri yok sayan bir yerden hareket etmiyoruz. Onların da değişim ve dönüşümünü hedefleyerek bu süreci toplumsallaştırmaya çalışıyoruz. Toplumsal cinsiyet bariyerlerindeki rolleri aşmadan özgürleşmeyi sağlayamayız. Bizim hedefimiz, kadının ve toplumun özgürleşmesinin hayat bulmasını sağlamaktır.

Erkeğe biçilen rol liderlik rolüdür. Çocuğu, kadını ve doğayı bile kendi hegemonyası altında yönetmek ister. Tam da erkek egemen zihniyette karşı çıktığımız noktalardan biri de budur. Kadın özgürlükçü paradigmamızda da amacımız budur. Biz erkek egemen yönetime karşı alternatif bir eşit yönetimi amaçlıyoruz. Kadınların toplumla, doğayla, yaşamla bağı çok güçlüdür. Bunun hayata geçmesini istemeyen bir egemen zihniyetle mücadele ediyoruz. Bu gücü karşılarında görmek istemiyorlar. Erkek egemen zihniyet siyaseti tekçilik üzerinden ele alıyor. Tek bir bakış açısıyla yönetmek istiyor. Ancak biz bunu kabul etmiyoruz. Özellikle yerel yönetimlerde kadınların temsiliyetinin olması çok önemlidir. Yerel yönetimler toplumla doğrudan temasta olan bir alandır. Ve kadınların bu alanda aktif olması, toplumla iletişimi, bağı daha güçlü kılıyor. Eşbaşkanlık sisteminin yasal olarak gerçekleşmesine dair mücadelemizin en büyük sebebi de budur. Erkek

egemen zihniyet aynı zamanda rantçı bir zihniyettir. Tekçilik ve rantçılığın, bürokrasinin karşısında, toplumu kendi içinde ötekileştirmenin karşısında, toplumsallığı esas alan bir anlayışın hayat bulmasını sağlamak istiyoruz. Erkeklerin kadınların siyasete girmesinin engellemesinin sebeplerinden biri de kendi alanlarını, kendi kirli ilişkilerini korumak istemeleridir. Kadınlar, “birey değil, toplum” anlayışını benimserken ve bunun mücadelesini yürütürken, erkekler ise tam tersine bireyciliği korumaya çalışıyor.

***Siyasette kadınlar, cinsiyet ayrımcılığı ve önyargılarla nasıl mücadele ediyor?**

Biz siyasetçiler açısından yaşamın her alanında bir mücadele söz konusu aslında. Türkiye gibi bir yerde, BM’nin kadın biriminin belirlediği istatistiklere göre 2021’de Türkiye parlamentosu kadın temsiline 188 ülke arasında 129’uncu sırada yer alıyor. Türkiye genel anlamda da dünya ölçeğine baktığımızda gerilerde kalıyor. Bu da biraz ülke yönetimiyle ilgilidir. Bir ülkede demokrasi yoksa, hukuk işlemiyorsa, erkek egemen ve ulus devlet zihniyetiyle yönetiliyorsa, o ülkenin dünya standartlarında olması mümkün değildir zaten. Aslında kadınlar hem kendi partisindeki erkek egemen zihniyetle mücadele ediyor hem de parlamentoda ya da yerel yönetimlerdeki farklı anlayıştaki erkek egemenliğiyle mücadele ediyor. Çünkü kadınlar cinsiyetçiliğin her biçimiyle karşılaşabiliyor. Kadınlar maalesef ki erkeklerden daha avantajlı bir konumda değil. Bu avantajlı konuma gelmek için mücadele ediyoruz, o ayrı bir şey ama aynı zamanda Toplumun diğer mekanizmalarıyla da ya da daha doğrusu devletin farklı mekanizmalarıyla da mücadele etmek zorunda kalıyoruz. Bu yeri geliyor kolluk oluyor yeri geliyor yargı oluyor. Çünkü bu zihniyetin bir bütünü düşündüğümüzde ulus devlet anlayışının hakimiyet kurduğu bir düzen söz konusu. Biz devletin, erkek egemen zihniyetin kalıplaşmış tarzıyla, anlayışıyla mücadele ediyoruz. Onun değişim ve dönüşümünü sağlamak amacıyla mücadele ediyoruz. Çünkü her şey erkeğe endekslenmiş ve erkeğin karar mekanizmasına bırakılmış bir durumda. Kadın kazanımlarına müdahale ve saldırı çok fazla. Kadınların dayanışmasıyla, örgütlülüğüyle Türkiye’deki feminist kadınlarla, Kürt kadın hareketinin mücadelesiyle ortak bir noktadan hareket ediyoruz. Ortak mücadelemizle kazanılmış haklarımız yok edilmek isteniyor. İstanbul Sözleşmesi’ne mücadele etmeleri ve bir gecede Sözleşme’yi feshetmeleri aslında bunun en önemli örneklerindendir. Yine kadın yargılamalarında tamamen iktidar anlayışıyla hareket eden bir yargı söz konusu. Bu da yargının tarafsızlıktan uzaklaştığı ve tamamen iktidar aklıyla kadınları yargıladığı, düşman hukuku sergilediği bir durum var.

Kadın hareketlerine ciddi bir yönelim var. Bilinçli olarak hedef alınıyorlar. Çünkü kadın hareketlerinin ciddi bir örgütlülüğü ve dayanışma ağı var. Önemli bir özgürlük mücadelesi

var. İktidar ve erkek egemen zihniyet, bunu kendine bir tehdit olarak görüyor. Kadınlar, kadın-erkek eşitliği, demokrasi, barış için, toplumsal bir eşitlik için mücadele ediyor. Kadın özgürleşirse toplumun da özgürleşebileceğine inandığı için bunun mücadelesini yürütüyor. Bu nedenle en çok hedef alınanlar da kadınlar oluyor. Eşbaşkanlık sistemi hedef alınıyor. Kadını din olgusuyla, cinsiyetçilikle, milliyetçilikle kadına alan bırakmayan bir siyaset biçimi yaşanıyor. Böyle bir anlayışla mücadele ediyoruz. Bizim demokrasideki ısrarımız da burada kendisini gösteriyor. Siyasette cinsiyet ayrımcılığını ve ön yargıları en fazla kadınlar yaşıyor. Erkeği savunan, her koşulda destekleyeni koruyan ve sahiplenen bir anlayış söz konusu. Siyasette bunun mücadele eden kadınlara dönük de ayrı bir baskı, tutuklama, gözaltı gibi uygulamalar gerçekleşiyor. Özellikle Kürt kadınları olarak bu ayrımcılığı çok daha fazla yaşadığımızı ifade edebilirim. Bu ayrımcılığa karşı hem özgün mücadelesini hem de Türkiyeli feminist kadın örgütleriyle birlikte mücadelesini büyüten ve erkek egemen zihniyete karşı, ayrımcı politikalara karşı büyük bir örgütlülük sergileyen bir noktada olduğumuzu belirtmek gerekiyor. En önemli mücadele ağı örgütlülüğümüzdür. Ortak bir örgütlülük ile erkek egemen zihniyetle olan mücadelemizi kazanacağımıza inancımız var. Ki geldiğimiz aşamada birçok kazanımımız söz konusu ve erkek egemenliğine karşı kadınları daha fazla siyasette görüyoruz. Bunlar kadınların ortak mücadelesinin ortak kazanımlarıdır.

***Kürt kadın hareketi ve demokratik siyaseti, kadınların siyasette gelişimine yönelik yıllardır bir mücadele yürütüyor. Bu konuda yakalanan gelişim düzeyi ve hala aşılmayan, engel oluşturan ne gibi yaklaşımlar var?**

Muhalefet partilerinin kadınların siyasetteki yerini koruma ve güçlendirme noktasında büyük bir eksiklik yaşadığını söylemek istiyorum. Bunun en büyük mücadelesini yürüten ve pratiğe döken tek parti DEM Parti, ancak diğer partilerin de böyle bir çabası olsaydı şu an çok daha farklı bir kadın temsiliyet oranını konuşuyor olabilirdik. AKP-MHP iktidarının yürütmüş olduğu siyaset tekçilik, milliyetçilik ve cinsiyetçilik üzerinden yürütülen bir siyasettir. Kadınları eve kapatan, siyasetin ve yaşamın dışına iten bir anlayışla siyaset yürütüyorlar. Bizim mücadelemiz hem bir yandan kadınların siyasete daha aktif katılımını sağlayacak hem de eşbaşkanlık ve eşit temsiliyetin hayata daha güçlü geçirilmesini sağlama mücadelesidir. Mücadelemizi daha fazla alana yaymamız gerektiğini söyleyebilirim. DEM Parti eşbaşkanlık sistemini hem mecliste hem yerel yönetimde hayata geçirmiş olsa da bu sanki sadece kadınların sorunuymuş gibi bir anlayışı da doğru bulmuyoruz ve bunun da toplumsallaşması gerektiğini düşünüyoruz. Bunun da mücadelesini yürütüyoruz. Yani erkekler de ‘kadınlar neden burada temsiliyet olarak yok’ diye sorabilmeli ve bunun önünü açmalı. Bu gerçekleşmeye başladığında asıl o zaman

m¼cadelemiz tam anlamıyla yerini bulmuş olacaktır. Değişim ve dönüşümü sağlamış olacağız. Bu aynı zamanda kadınlara cesaret de verir. Kadınların cesaretini ve güvenliğini kıran bir erkek egemen zihniyet var. Kadınların cesaretini kıran anlayışın da kadınların siyasete daha aktif katılımıyla kırılacağına inanıyoruz. Kimse kadınların önünü açmak için kılını kıpırdatmaz.

Bugün bir yerlerde yer alıyorsa, temsiliyetimizi gösterebiliyorsa bu en çok Kürt kadın mücadelesinin başarısıdır. Bunun tüm partilerde de olması gerektiğini düşünüyoruz. Biz bunun sadece DEM Parti'ye mal edilmesini değil, tüm dünyada görmemiz gereken bir sistem olduğuna inanıyoruz. Nasıl ki 'jin, jıyan, azadi' felsefemiz Kürt kadın hareketinin bir ürünüyse ve bugün tüm dünyaya mal olduysa, aynı şekilde eşit temsiliyet sisteminin de Türkiye başta olmak üzere tüm dünyada uygulanan bir sistem olmasını amaçlıyoruz. Türkiye'de iktidar partisi buna sıcak bakmasa da, diğer partilerle kısmi de olsa bunu yakalamaya çalıştık ve oturtmayı hedefliyoruz. Biz kadınlar değişim dönüşümü kendimizden topluma yaymaya çalışacağız. Eril zihniyeti yok etmek bizim sorumluluğumuzda ve bizim mücadelemizle başarılacaktır. Evet, yolumuz uzun ancak bu yolu kazanımlarla taçlandırmaya devam edeceğimize de inanıyoruz. Çok şey başardık, çok şey başaracağız, hep birlikte.

Kadına yönelik şiddeti sona erdirmenin 10 yolu

UN Woman (Çeviri)-1 Haziran 2024

Kadına yönelik şiddeti sona erdirmek herkesin işidir. Dünyanın dört bir yanındaki feminist hareketler ve savunucularla dayanışmanızı gösterin. İster deneyimli bir aktivist olun ister yeni başlıyor olun, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti sona erdirmek için şimdi harekete geçmenin on yolunu burada bulabilirsiniz

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet, dünyadaki en yaygın insan hakları ihlali olmaya devam etmektedir. Küresel acil durumlar, krizler ve çatışmalar kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti daha da yoğunlaştırmış ve bu şiddeti doğuran etkenleri ve risk faktörlerini daha da kötüleştirmiştir. Hızla yaygınlaşan dijitalleşme, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik çevrimiçi şiddeti artırmakta, mevcut şiddet biçimlerini daha da karmaşık hale getirerek yenilerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda, hak karşıtı hareketlerde ve anti-feminist gruplarda bir artış yaşanmakta, bu da gerici yasaların ve politikaların yaygınlaşmasına, kadın hakları örgütlerine karşı bir tepkiye ve kadın insan hakları savunucularına ve aktivistlerine yönelik saldırılarda artışa neden olmaktadır.

Bu bağlamda, kadına yönelik şiddetin sona erdirilmesi hayal edilemez gibi görünebilir, ancak öyle değil. Feministler, kadın örgütleri, hak savunucuları ile adalet, sağlık, finans ve diğer sektörler arasında eşgüdümlü iletişim ve eylem yoluyla kadına yönelik şiddette büyük ölçekli azalmalar sağlanabilir. Son zamanlarda elde edilen kanıtlar, güçlü, feminist ve özerk kadın hareketlerin değişimi yönlendirmede en büyük faktör olduğunu göstermektedir.

Kadına yönelik şiddeti sona erdirmek herkesin işidir. Dünyanın dört bir yanındaki feminist hareketler ve savunucularla dayanışmanızı gösterin. İster deneyimli bir aktivist olun ister yeni başlıyor olun, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti sona erdirmek için şimdi harekete geçmenin on yolunu burada bulabilirsiniz:

1. Sesinizi duyurun

Kadına yönelik şiddet yaygındır, ancak biz sessiz kalmadıkça kaçınılmaz değildir. Yükselen anti-feminist hareketler karşısında sesimizi yükseltmemiz her zamankinden daha önemli. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddete ilişkin tabular, faillerin cezasız kalmasına yol açmakta ve kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaç duydukları yardımı almalarını engellemektedir. Şiddete maruz kalan kadınların yüzde 40'ından daha azı herhangi bir yardım talebinde bulunmaktadır.

Hayatta kalanların ve aktivistlerin yanlarında olduğunuzu bilmelerini sağlayın. Seslerini duyurun ve hikayelerini güçlendirin. Hem yüz yüze hem de çevrimiçi diyalog alanları yaratın.

2. Sorunu ve işaretleri bilin

Kadına yönelik şiddet farklı şekilde gerçekleşebilir. Fiziksel, cinsel veya duygusal olabilir. Kamusal ya da özel, çevrimiçi ya da çevrimdışı, bir yabancı ya da yakınları tarafından gerçekleştirilebilir. Nasıl, nerede veya neden gerçekleştiğine bakılmaksızın, kadınlar ve kız çocukları için kısa ve uzun vadeli ciddi sonuçlar doğurarak topluma tam ve eşit katılımlarını engeller.

Farklı şiddet türlerini tanıyarak nelere dikkat etmeniz gerektiğini bilin: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/faqs/types-of-violence>

Hayatınızdaki birinin şiddet ve istismara maruz kaldığını düşünüyorsanız, arayabileceğiniz yaygın işaretler vardır. Şiddetin ve istismarın neye benzediği ve nasıl yardımcı olabileceğiniz hakkında daha fazla bilgi edinin: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/faqs/signs-of-abuse>

3. Şiddeti ve cinsel tacizi dile getirin

Pek çok kadın için şiddet ve cinsel taciz günlük bir deneyimdir. İster dijital alanda, ister sokakta veya işyerinde olsun, uygunsuz davranışları görmezden gelmek bu davranışları daha da normalleştirmeye hizmet eder.

Çevrimiçi zorbalık, laf atma, cinsel içerikli yorumlar ve cinsel içerikli şakalar gibi yaygın taciz biçimleri, kadınların ve kız çocuklarının kamusal alanlarda kendilerini istenmeyen ve güvensiz hissetmelerine neden olmaktadır. Kadın düşmanlığını sürdüren önyargıların ve stereotiplerin pekiştirilmesine yardımcı olurlar. Ve kadınların herhangi bir sonuç olmaksızın zarar görebileceği bir cezasızlık kültürüne katkıda bulunurlar. Akranlarınızı kendi davranışları üzerinde düşünmeye zorlayarak ve biri çizgiyi aştığında sesinizi yükselterek veya kendinizi güvende hissetmiyorsanız başkalarından yardım isteyerek çevrimiçi ve çevrimdışı herkes için daha güvenli bir ortam yaratın.

4. Erkeklikle ilgili inançlara meydan okumak

Toksik erkeklik kadınlara yönelik şiddeti tetiklemektedir. Araştırmalar, açığa çıkan pratikler inanç ve davranışlar erkek egemenliğini ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren erkeklerle ilişki içinde olan kadınların yakınlarının şiddetine maruz kalma olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Geleneksel erkeklik kavramları saldırganlık, güç ve kontrol gibi özellikleri vurgulama eğilimindeyken, duyarlılık, empati, kırılganlık ve geleneksel olarak kadınlıkla ilişkilendirilen diğer özellikleri küçümsemektedir.

Erkeklik ve kadınlık hakkındaki kendi fikirlerinizi gözden geçirin medya ve toplumsal cinsiyet tanımları hakkında eleştirel düşünün. Hayatınızdaki erkek ve erkek çocuklarını bakıcılık, duygusal ifade ve geleneksel olarak toplumsal cinsiyette duyarlı olmalarını benimsemeleri için destekleyin.

5. Kadın örgütlerine fon sağlamak

Kadın hareketlerine yatırım yapmak önemlidir.

Veriler, güçlü ve özerk kadın ve feminist hareketlerin toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konusunda politika değişikliğini yönlendiren en önemli faktör olduğunu göstermektedir. Ancak feminist mobilizasyonun temel itici gücü olan kadın hakları örgütleri giderek daha fazla fondan mahrum bırakılmakta, kenara itilmekte ve karar alma mekanizmalarında susturulmaktadır.

Kadın hakları örgütlerine sağlanan uzun vadeli fonların artırılması, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve şiddete müdahale edilmesi için etkili çözümler bulunmasının anahtarıdır. Kadınları güçlendiren, destekleyen ve şiddeti azaltarak önlemek için tasarlanmış eylem ve politikaları teşvik eden yerel kuruluşlara bağışta bulunun.

UN Women, kadına yönelik şiddeti sona erdirmek ve kadınlar ve kız çocukları için eşit haklar sağlamak amacıyla dünyanın dört bir yanındaki kadın örgütleriyle birlikte çalışmaktadır. Buradan bağış yapın: <https://donate.unwomen.org/en>.

6. Daha hizmetler için çağrı

Şiddete maruz kalan kadın ve kız çocuklarına yönelik hizmetler, yaşam ile ölüm arasındaki fark kadar önemli olabilir. Bu da sığınma evleri, yardım hatları, danışmanlık ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarına yönelik tüm desteklerin kriz ve acil durumlarda bile ihtiyaç sahipleri için hazır olması gerektiği anlamına gelmektedir.

Hükümetleri, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti ele almak için finansman açıklarını kapatmaya, kriz ve çatışma sırasında şiddet mağdurları için temel hizmetlerin sürdürülmesini sağlamaya, önleme tedbirlerini uygulamaya ve farklı bağlamlarda kadınlar ve kız çocukları için hayat kurtaran hizmetleri uyarlamaya ve geliştirmeye yatırım yapmaya çağırmak gerekir.

Yerel bir kadın sığınma evinde gönüllü olarak çalışarak, kıyafet veya malzeme bağışında bulunarak veya kriz danışmanı olmak için eğitim alarak daha fazla katılım sağlayın.

7. Daha fazla veri talep edin

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle etkin bir şekilde mücadele etmek için sorunu anlamamız gerekir.

İlgili verilerin toplanması, başarılı önleme tedbirlerinin uygulanması ve hayatta kalanlara doğru desteğin sağlanması için kilit öneme sahiptir. Yine de cinsiyete göre ayrıştırılmış ve diğer önemli toplumsal cinsiyet verilerinin toplanması hükümetler için düşük bir öncelik olmaya devam etmektedir.

COVID-19, iklim değişikliği ve diğer krizler nedeniyle toplumsal cinsiyete dayalı şiddet artarken, toplumsal cinsiyete duyarlı veri toplamadaki boşluklar her zamankinden daha belirgin hale geldi. Hükümeti toplumsal cinsiyete dayalı şiddete ilişkin verilerin toplanmasına yatırım yapmaya çağırın.

8. Daha güçlü yasalar için bastırın

Kadına yönelik şiddeti yasaklayan kapsamlı yasaların küresel çapta yürürlüğe girmesine daha 21 yıl uzağız.

Dünyanın, kadın insan hakları savunucuları ile kadın hakları savunucuları ve aktivistlerine yönelik şiddet, taciz, tehdit, yıldırma ve ayrımcılığı önlemek ve ortadan kaldırmak için daha güçlü koruma mekanizmalarına ihtiyacı vardır.

Ülkenizdeki yasalar hakkında bilgi edinin: <https://data.unwomen.org/evaw/database>
Hükümetinizi yasal çerçeveleri güçlendirmeye çağırın ve boşluklar hakkında farkındalık yaratmaya yardımcı olun. Bir protesto başlatın veya katılın, yasal bir savunma grubunu destekleyin ve siyasi adayların ve temsilcilerin duruşları hakkında kendinizi eğitin.

9. Kadın liderliğini destekleyin

COVID-19 sırasında kadınlar, kurtarma çalışma gruplarında büyük ölçüde yetersiz temsil edildi; bu eşitsizlik, hükümetin artan aile içi şiddet gibi toplumsal cinsiyete özgü sorunlara verdiği yanıtların yetersizliğine de yansdı.

Aynı durum iklim eylemi, barış inşası ve diğer pek çok konu için de geçerlidir: kadınlar masada olmadığına sesleri de duyulmamaktadır. Bu da karar alma organlarının politika ve finansman alanındaki önemli boşlukları gözden kaçırmalarını fazlasıyla kolaylaştırıyor.

Kadınların karar alma alanlarında temsil edilmesi, kriz müdahalelerinde, insani yardım ve barış anlaşmalarında ve her türlü politikada kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarının ön planda ve merkezde yer almasını sağlamaya yardımcı olur. Aynı zamanda, kadın liderler yüksek şiddet riskiyle karşı karşıyadır: 5 bölgede, kadın parlamenterlerin yüzde 82'si görev süreleri boyunca bir tür psikolojik şiddete maruz kaldıklarını bildirmiştir.

Kadınların liderlikte daha fazla temsil edilmesi ve güçlü pozisyonlardaki kadınlar için daha fazla koruma sağlanması için çağrıda bulunun. Kadın siyasi adayları ve kadın liderliğindeki kuruluşları ve şirketleri destekleyin. Ya da meseleleri kendi elinize alın – dünyada görmek istediğiniz kadın lider olun.

10. Diğer hareketlerle dayanışma kurmak: Birlikte çalıştığımızda daha güçlüyüz.

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet; ırkçılık, homofobi, yabancı düşmanlığı, ayrımcılık, yoksulluk ve iklim değişikliği gibi diğer adaletsizlik biçimleriyle bağlantılıdır.

Diğer sosyal ve siyasi hareketlere dahil olarak ve bu hareketlerden aktivistleri kendi hareketlerinize dahil ederek toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı mücadeleyi güçlendirin.

Birlikte, kadın haklarının geriye götürülmesine direnebilir, dünyanın dört bir yanındaki feminist hareketlerin taleplerini güçlendirebilir ve kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti sonsuza dek sona erdirmek için ilerleyebiliriz.

Kaynak: <https://www.unwomen.org/en/news-stories/feature-story/2022/11/push-forward-10-ways-to-end-violence-against-women>

Çeviri: Jin Dergi Ekibi